

Национален институт на правосъдието
“Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния институт на правосъдието”
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

Дело Ostace срещу Румъния (Ostace v. Romania), жалба №12547/06
Решение на Трето отделение от 11.03.2014г.

Член 8 – нарушение

Като не са допуснали възобновяване на производството за установяване на бащинство, въпреки наличието на извънсъдебна експертиза, доказваща липсата на биологична връзка между жалбоподателя и Н.-А., и въпреки че всички заинтересовани са били положително настроени към установяването на биологичната истина, властите не са осигурили справедлив баланс между засегнатите интереси.

Фактите

С решение от 1981 г. по иск за установяване на бащинство, предявен от майката на родения през 1980 г. Н.-А., съдът приел, че жалбоподателят е баща на детето. Решението се основавало на свидетелски показания за връзката между жалбоподателя и майката и на медицинска експертиза, която не установявала, но и не изключвала категорично бащинството.

След като Н.-А. навършил пълнолетие и с негово съгласие, през 2003 г. била изготвена извънсъдебна експертиза, която установила категорично, че жалбоподателят не е негов баща.

Жалбоподателят поискал отмяна на влязлото в сила решение от 1981 г., като твърдял, че преди е било обективно невъзможно да представи доказателства за липсата на биологична връзка между него и Н.-А. Първоинстанционният съд отхвърлил искането, като приел, че експертизата от 2003 г. не представлявала новооткрито доказателство, което да е съществувало през 1981 г. и за което страните да не са знаели по време на процеса. Жалбоподателят обжалвал, като се позовал на интереса си да защити наследствените права на истинските си роднини и като сочел, че през 1981 г. възможностите на науката са били ограничени, поради което съдилищата не са могли да вземат решение въз основа на безспорни научни доказателства. Също така, жалбоподателят посочил, че преди 2003 г. Н.-А. и майка му отказвали да дадат съгласието си за изготвянето на експертизата, поради което не е било възможно тя да бъде направена по-рано.

С решение от 16 февруари 2006 г. апелативният съд потвърдил решението на първоинстанционния съд посочвайки, че отмяната на влязло в сила решение се допускала само в предвидените от закона случаи.

Правото

27. На основание чл. 8 от Конвенцията жалбоподателят се оплаква от невъзможността да установи по съдебен път, че не е биологичният баща на Н.-А., въпреки наличието на експертиза, която доказва този факт.

30-31. „Съдът припомня, че в случая не е необходимо да разглежда въпроса, дали производството за юридическо прекратяване на съществуващи семейни връзки засяга „семеиния живот” на жалбоподателя, тъй като във всички случаи определянето на юридическата връзка на един баща с предполагаемото му дете е част от „семеиния живот” на засегнатото лице (*İyilik v. Turkey*, no. 2899/05, § 23, 6 декември 2011 г.)”. Следователно чл. 8 е приложим.

34-37. Съдът няма за задача да замести националните власти при разрешаването на спора между граждани на национално ниво, а да разгледа съответствието с Конвенцията на решенията, които властите са взели при упражняване на свободата си на преценка.

38-39. Страните не спорят, че отказът на съдилищата да възобновят производството за установяване на бащинство се е основавал на приложимото законодателство и е имал легитимна цел. Следователно, остава да се установи дали това ограничение е необходимо в едно демократично общество.

40-41. Съдът припомня, че предимството на юридическата презумпция за бащинство пред биологичната реалност може да е несъвместимо със задължението да се гарантира ефективното зачитане на личния и семеиния живот, въпреки че държавите имат известна свобода на преценка (*Mizzi v. Malta*, no. 26111/02, § 113, CEDH 2006-I (extraits); и *Shofman v. Russia*, no. 74826/01, §§ 33-34, 24 ноември 2005 г., § 45). За разлика от предишни дела обаче, в случая не става дума за юридическа презумпция, а за влязло в сила съдебно решение за установяване на бащинство.

42. Съдът е намирал нарушение на чл. 8 от Конвенцията в случаи, когато жалбоподателите са били лишени от всякаква възможност да оспорят съдебни решения за установяване на произход въпреки наличието на нови биологични доказателства (*Paulik v. Slovakia*, no. 10699/05, § 46, CEDH 2006-XI, и *Tavli v. Turkey*, no. 11449/02, § 36, 9 ноември 2006 г.).

43-49. Такъв е и настоящият случай. Съдът е склонен да приеме, че липсата на правен механизъм, чрез който жалбоподателят да защити правото си на личен живот, може да се обясни със съображения за правна сигурност и защита на семейните връзки и на правата на детето. За разлика от предишни дела обаче, по които е било поискано назначаване на биологична експертиза на детето в рамките на производството за установяване на бащинство и по които Съдът е намерил, че при липсата на доказателства за биологичната истина, са налице основания в интерес на детето и на семейството, оправдаващи отказа на националните съдилища да допуснат такава експертиза (*İyilik v. Turkey*, no. 2899/05, § 32, 6 декември 2011 г.; и *I.L.V. v. Romania* (dec.), no. 4901/04, § 20, 24 август 2010 г., § 40), в случая жалбоподателят е разполагал с експертно заключение, което е изготвено със съгласието на вече пълнолетния Н.-А. и което доказва отсъствието на биологична връзка между двамата. Освен това, използваните през 2003 г. научни методи не са били на разположение на жалбоподателя през 1981 г.

50-51. Следва се отбележи също така, че решенията си съдилищата не са отчели развитието на румънското законодателство, което е в посока на даване на предимство на биологичните факти, а не на правните презумпции, като сроковете за предявяване на искове оборване на презумпцията за бащинство вече са по-гъвкави. Съдът е съгласен, че положението на жалбоподателя е различно от това на мъже, чието бащинство се презюмира по закон, но не е било установено в съдебно производство. Въпреки това обаче различните казуси не означават, че ситуацията и засегнатите интереси не да достатъчно сравними.

52. Като са отхвърлили искането за отмяна на влязлото в сила решение по иска за бащинство, въпреки че всички заинтересовани са били положително настроени към

установяването на биологичната истина, властите не са осигурили справедлив баланс между засегнатите интереси. Следователно е налице нарушение на чл. 8.

Резюме и превод: Даниела Екимова